

päin kääntymisestä on varmasti aiheellista, ja hän on itse ollut aktiivisesti mukana suomalaisessa yhteiskunta- ja kulttuurielämässä. Hänen näkemyksensä mukaan teologialla ja ilmeisesti naispapeillakin olisi paljon nykyistä enemmän annettavaa tälle sektorille.

Kirja päättyy Wanhan sedän opetuksiin, jossa Eskola antaa omien kokemustensa pohjalta erityisesti uusille edustajille hyödyllisiä vinkkejä. Hän muistuttaa, miten tärkeää kirkolliskokousedustajan on saada näkemyksilleen tukea, jotta asiat voivat edetä. Edustajan on siis ennen kaikkea pyrittävä vaikuttamaan asioihin varhaisessa vaiheessa ja tehtävä työtä saadakseen toisten edustajien luottamuksen. Tämä vaatii Eskolan mukaan pidempiäaikaista sitoutumista kirkolliskokoustyöskentelyyn. Hän toivoo myös kirkolliselta medialta enemmän syvää analyysia kirkolliskokouksen mielenkiintoisesta maailmasta.

Eskola päättää kirjansa toteamukseen, jonka mukaan Suomen evankelis-luterilainen kirkko ei päätöksentekonsa näkökulmasta näyttäyty valtiokirkkona. Tätä valtiokirkko-termiä kuulee edelleen käytettävän. Omissa asioissaan evankelis-luterilainen kirkko on kuitenkin Eskolan mukaan valtiovallasta täysin itsenäinen.

LEENA SORSA
TEOL. TRI, AKAA

PPAAVO KETTUNEN

Auttava kohtaaminen I: Sielunhoidon perusteet ja teologia. Helsinki: Kirjapaja 2013. 280 s.

Kirjapaja teki aloitteen uuden sielunhoidon kokonaisuutensa kirjoittamisesta ja Kirkon Sairaalsielunhoidon toimikunta asetti työryhmän edistämään asiaa. Aiempaan

Sielunhoidon käsikirjaan (1997) verrattuna uuteen kirjaan haluttiin eri näkökulmia ja yhteiskunnan sielunhoidolle esittämiä uusia haasteita. Siksi ei riittänyt, että sielunhoidon käsikirja vain päivitetään, vaan oli tehtävä kokonaan uusi kokonaisuus. Artikkelikokoelman sijaan haluttiin pyrkiä yhden tai vain muutamman kirjoittajan kirjaan: lopputuloksena niitä tuli kaksi. *Auttava kohtaaminen I* käsittelee sielunhoidon lähtökohtaa, historiaa ja teologiaa, kun taas *Auttava kohtaaminen II* (2014) painottuu sielunhoidon käytännön toteuttamistapoihin.

Auttava kohtaaminen I on jaettu neljään lukuun. Ensimmäinen käsittelee sielunhoidon sisältöä ja teologiaa: sielunhoidon historiaa, sielunhoidon ja psykoterapian suhdetta, sielunhoidon käytäntöä ja teologiaa. Luvussa tarkastellaan myös sielunhoitoa käsitteenä ja pohditaan sen määritelmiä. Tämä on erittäin tervetullutta pohdintaa, sillä sielunhoidon selkeä määritelmä puuttuu. Sielunhoidosta ei voida puhua yhtenäisenä käsitteenä samankaan tunnustuskunnan sisällä eri aikoina. Kettunen toteaa, että sielunhoito on vaikeasti määriteltävä käsite. Hän kysyy, onko käsitettä edes tarpeen tarkasti määritellä – siinä voitaisiin menettää sielunhoitoon kuuluvaa spontaaniutta ja joustavuutta.

Jotta voidaan ymmärtää sielunhoidon nykytilaa, on tunnettava sen historiaa. Kettunen käy ansiokkaasti läpi sielunhoidon alkujuuria ja sen muutoksia Suomessa. Sielunhoito on vuosien aikana muuttunut paljon ja Kettunen esittelee kattavasti suomalaisen sielunhoidon historiaa ja siihen merkittävimmin vaikuttaneita ajattelijoita. Historiaa käsitellessään Kettunen mainitsee myös *Sielunhoidon Aikakauskirjan* kirjoittaneen siitä jo haudattuna julkaisuna. Jään pohtimaan onko *Sielunhoidon Aikakauskirjalla* tulevaisuutta, vai onko se tosiaan vain osa historiaa? Jos julkaisu on vain osa historiaa, olisi mielenkiintoista kuulla Kettusen pohdintaa siitä, mikä julkaisu

voisi palvella suomalaista sielunhoidon kenttää jatkossa.

Kettunen tuo esiin neljä erilaista näkökulmaa, jotka kolmannen vuosituhannen alussa ovat sielunhoidossa nähtävissä: vahva erityistyömuotojen käytäntö, maallikkosielunhoidon aktivoituminen, sielunhoitoterapiakoulutuksen järjestäminen ja halu lisätä maallikoiden ja paikallisseurakuntien sielunhoitovalmiutta. Teoksen alkuosa käsittelee paljon erityistyöaloja, kuten sairaalsielunhoitoa, perheneuvontaa, palvelevaa puhelinta ja palvelevaa nettiä.

Sielunhoidon ja psykoterapian suhde on kiinnostava. Mielenkiintoisia ovat Kettusen esittelemät saksalaisen professorin Richard Riesin nimeämät kolme erilaista tapaa suhtautua psykoterapiaan sielunhoidon piirissä: (a) torjunta, (b) luovuttaminen, jossa sielunhoito antautuu niin metodisesti kuin sisällöllisesti psykoterapialle ja uhkaa kadottaa oman profiilinsa, sekä (c) toisen hyväksymisen ja tunnustamisen malli, jota voi kutsua myös dialogimalliksi. Ollisi ollut kiinnostavaa lukea Kettusen pohdintaa siitä, mikä suhtautumistapa hänen mielestään Suomessa on nyt voimakkain.

Toinen luku käsittelee sielunhoitosuhdetta ja sen etiikkaa. Sielunhoitosuhdetta on Kettusen mukaan vaikeampi määritellä kuin terapia-suhdetta. Tässä luvussa tarkastellaan suhteessa olemista, keskustelua, vuorovaikutusta sekä sitä edistäviä ja haittaavia tekijöitä. Sielunhoito- ja vuorovaikutussuhde osapuolten välillä on kaiken lähtökohta, kaikkein oleellisinta. Tätä tarkastellaankin laajasti. Suhteen laatu on parantavampaa kuin tietyt menetöt. "Sielunhoitajan olemus kertoo enemmän kuin hänen sanansa" (s. 93).

Kirja antaa myös välineitä miettiä, olisiko juuri minusta sielunhoitajaksi. "Sielunhoidon paras voimavara on sielunhoitaja, jolla on niin paljon hyvää oloa, että hän jaksaa kuunnella ja kestää toisen pahaa oloa" (s. 267). Teoksessa on työn rajaamisky-

symyksiin vinkkejä, jotka ovat aina hyödyllisiä kokeneemmallekin sielunhoitajalle. Kirja pitää esillä tärkeää teemaa sielunhoitajan itsetuntemuksesta, omasta (työ)hyvinvoinnista ja sielunhoitajan omasta hoidosta.

Luvussa tarkastellaan myös sielunhoidon tehtävää, sielunhoitajan erityisosaamista, joihin lukeutuvat uskonnolliset kysymykset, elämäntarkoituksen pohdinta ja kuoleman kysymykset. Samoin pohditaan ammattietiikkaa ja -periaatteita. Laki-pykälät vaihtoluvelvollisuudesta on koottu kattavasti ja ne ovat hyödylliset. Luvussa esitellään ihanteita, periaatteita ja pyrkimyksiä sekä kysytään, mikä oikeastaan tekee keskustelusta sielunhoidollisen.

Kolmas luku käsittelee seurakuntayhteisössä tapahtuvaa sielunhoitoa. Luvussa pohditaan esimerkiksi diakonian ja sielunhoidon suhdetta, toimitusten sielunhoidollisuutta ja sielunhoidon välineitä, kuten ehtoollista, rippiä, ja rukousta. Tervetullut ja mielenkiintoinen on Kettusen pohdinta olemisen ja tekemisen kirkosta. Kettunen nostaa esiin tärkeitä mahdollisuuksia seurakunnan sielunhoidolliseen huomioimiseen niin saarnassa, esirukouksessa kuin kirkkokahveilla. Esimerkiksi seurakunnan ravintola ja kahvila ovat kuin olohuoneita: tärkeää on oleminen, ei tekeminen. Kettunen haastaa miettimään seurakunnan olemusta.

Neljäs luku käsittelee sielunhoidon teologiaa ja tulevaisuutta. Kettunen peilaa asioita kirkon ja yhteiskunnan muutoksiin, joita ovat muutostrendi perhetilanteessa, maan sisäinen muuttoliike, maahanmuutto ja monikulttuuristuminen, työelämän rakennemuutokset, suomalaisen uskonnollisen kentän muuttuminen, perhesurmat, kouluampumiset, suuronnettomuudet sekä uskonnollisissa yhteisöissä tapahtunut lasten seksuaalinen hyväksikäyttö. Kettunen nostaa esiin merkittävän tilastollisen faktan: seurakuntapappien sielunhoidollisten keskustelujen määrä on laskenut todella

merkittävästi. Kettunen herättelee kirkon työntekijöitä ajattelemaan omaa käyttäytymistään ja olemistaan. Voidakseen olla sielunhoitaja aikamme ihmiselle, sielunhoitajan on itse pysähdyttävä, vetäytyttävä välillä syrjään, siirryttävä tekemisestä olemiseen.

Kettunen päättää kirjansa unelmaan sielunhoidollisesta kirkosta. Unelmaan kuuluu resurssien turvaaminen, se että sielunhoito on koko seurakunnan tehtävä sekä sielunhoidon jatkuva tutkiminen ja arvioiminen. Sielunhoidolliselle kirkolle olisi tilausta laajemminkin yhteiskunnassa.

Kirja on tervetullut ja varsin käytökelpoinen. Teos toimii oivallisesti sielunhoidon perusteoksena ja sopii kokeneemmankin sielunhoitajan käsikirjastoon. Kirja lunastaa sille asetetut tavoitteet ja onnistuu kuvaamaan otsikon lupaamia asioita eli sielunhoidon perusteita ja teologiaa. Se johdattaa lukijan sielunhoidon lähteille ja teologisiin perusteisiin. Kettunen tarkastelee sielunhoitoa monipuolisesti teorian, historian, lainsäädännön ja käytännön tasolla. Hän käsittelee isoja ja abstraktejakin teemoja, mutta antaa myös hyvin käytännöllisiä ja konkreettisia vinkkejä sielunhoitotyöhön, usein esimerkkien kautta. Lopusta löytyy hyödyllinen kirjallisuusluettelo lisätiedosta kiinnostuneille. Kirja jättää minut pohtimaan erityisesti sielunhoidon käsitettä: jos sielunhoitoa käsitteenä ei voida määrittellä kovin tarkasti, miten sitä voidaan tutkia?

KAROLIINA NIKULA
TEOL. MAIST., PORVOO

CATHERINE
CORNILLE (ED.)
The Wiley-Blackwell
Companion to Inter-
Religious Dialogue.
Chichester: Wiley-Blackwell
2013. 490 s.

Boston Collegessa professorina toimiva Catherine Cornille on viime vuosina kirjoittanut ahkerasti uskontojen kohtaamisen teologiasta ja toimittanut useita aihetta käsitteleviä kirjoja. Vaikka kirjallisuutta ajankohtaisesta aihepiiristä riittääkin, Wiley-Blackwellin laadukkaassa sarjassa julkaistu kokoomateos puolustaa paikkaansa teologin kirjajhyllässä: yksissä kansissa on poikkeuksellisen paljon asiaa ja vieläpä lukijan tietoja päivittäen.

Kirjan ensimmäisen osan artikkelit johdattelevat uskontodialogia koskevan teologisen keskustelun uusimpiin käänteisiin. Fokus on englanninkielisessä keskustelussa. Vaikka muillakin kielillä käydään aiheesta keskustelua, englanniksi käytävä keskustelu on kiistämättä keskiössä: monilla uskontodialogin suhteen hedelmällisimmillä alueilla, esimerkiksi Intiassa, kyseisellä kielellä on erittäin vahva asema.

Artikkelit käsittelevät muun muassa komparatiivista teologiaa (Francis X. Clooney, SJ), uskonnollista hybriditeettiä ja synkretismiä peilailevaa "väliteologiaa" (Tinu Ruparell) ja scriptural reading -menetelmää (Marianne Moyaert). Lisäksi valotetaan vaikutusta, jota vaikkapa luostari-perinteellä (Pierre-François de Béhune, OSB), taiteella (Mary Anderson) ja naisilla (Jeannine Hill Fletcher) on ollut uskontodialogiin. Kirjoittajat ovat usein itse osallistuneet esittelemänsä metodin kehittämiseen, mikä antaa oman värinsä artikkeleille.

Valitettavasti kirjasta puuttuu johdatteleva katsaus uskontoteologian historiaan. Leonard Swidlerin artikkeli "The History of Inter-Religious Dialogue" keskittyy otsikkonsa